

POSTANOWIENIE

Dnia 29 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Bohdan Bieniek

w sprawie z wniosku A.J.T.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.
o prawo do emerytury,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 29 września 2021 r.,
skargi kasacyjnej wnioskodawcy od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 4 grudnia 2019 r., sygn. akt III AUa (...),

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od odwołującego się na rzecz organu rentowego
kwotę 240 (dwieście czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów
zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w (...), wyrokiem z dnia 4 grudnia 2019 r., zmienił wyrok Sądu Okręgowego w S. z dnia 11 kwietnia 2019 r. i oddalił odwołanie A.J.T. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S. z dnia 21 grudnia 2018 r., odmawiającej mu prawa do emerytury.

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżył skargą kasacyjną pełnomocnik odwołującego się. We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania podał, że istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych wywołujących rozbieżności w orzecznictwie (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.). W ocenie skarżącego, problem sprowadza się do tego, czy art. 43 ust. 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i

rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2020 r., poz. 53; dalej ustawa emerytalna) może być stosowany do ustalania ogólnego stażu pracy dla pracowników kolei (maszynistów) otrzymujących emeryturę w obniżonym wieku z tytułu pracy w szczególnych warunkach (art. 184 ustawy emerytalnej). Na tym tle istnieją dwie linie orzecznicze. Jedną grupę orzeczeń stanowią te wyroki, w których sądy opowiadają się za stosowaniem przelicznika z art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej także do emerytur z tytułu pracy w szczególnych warunkach (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego: w Rzeszowie z 11 lutego 2016 r., III AUa 581/15; w Katowicach z 4 sierpnia 2016 r., III AUa 1081/16, LEX nr 2107438; w Warszawie z 4 października 2017 r., III AUa 814/15, LEX nr 2436631; w Łodzi z 8 stycznia 2013 r., III AUa 496/12, LEX nr 1246756 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 22 czerwca 2004 r., II UK 412/03, LEX nr 585796). Drugą grupę orzeczeń stanowią rozstrzygnięcia, w których sądy sprzeciwiają się stosowaniu przywołanego przelicznika do ustalania ogólnego stażu pracy w odniesieniu do ubezpieczonych ubiegających się o emeryturę w myśl art. 184 ustawy emerytalnej (zob. wyroki Sądu Apelacyjnego: w Poznaniu z 6 czerwca 2019 r., III AUa 347/18, LEX nr 2728216; w Białymstoku z 7 grudnia 2017 r., III AUa 503/17, LEX nr 2437813; we Wrocławiu z 9 października 2012 r., III AUa 876/12, LEX nr 1307586 oraz wyrok Sądu Najwyższego z 13 listopada 2013 r., I UK 154/13, OSNP 2014 nr 10, poz. 150). Przywołane orzeczenia ujawniają konieczność wypowiedzi Sądu Najwyższego, tak by wykładnia art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej została ujednolicona.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia jej do rozpoznania i orzeczenie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Powołanie się na podstawę z art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. obliguje skarżącego do wykazania, że określony przepis prawa, mimo iż budzi poważne wątpliwości, ze sprecyzowaniem, na czym te poważne wątpliwości polegają, nie doczekał się wykładni, bądź niejednolita jego wykładnia wywołuje rozbieżności w orzecznictwie

sądów, które to orzecznictwo należy przytoczyć (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 11 stycznia 2002 r., III CKN 570/01, OSNC 2002 nr 12, poz. 151; z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133). Oczywiste jest, że budzący wątpliwości interpretacyjne przepis musi mieć zastosowanie w sprawie, a jego wykładnia – mieć znaczenie dla jej rozstrzygnięcia. Przedmiotem zainteresowania Sądu Najwyższego jest jednak sam przepis, a nie rozstrzygnięcie konkretnego sporu. Stąd też wspomniane wątpliwości interpretacyjne powinny być na tyle poważne, by ich wyjaśnienie nie sprowadzało się do prostej wykładni przepisów.

Skarżący trafnie odkodował sporne okoliczności i w starannie przygotowanym uzasadnieniu skargi kasacyjnej przytoczył szereg argumentów przemawiających za dualizmem interpretacyjnym art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Tego rodzaju stwierdzenie wydawałoby się powinno prowadzić do merytorycznego rozpoznania skargi. Tak jednak nie jest, bowiem judykatura jest bogatsza niż przedstawia to skarżący. Przede wszystkim wątpliwości przecina uchwała Sądu Najwyższego z dnia 4 grudnia 2013 r., II UZP 7/13 (OSNP 2014 nr 4, poz. 57), zgodnie z którą przy ustalaniu prawa i wysokości emerytury kolejowej, okresy zatrudnienia na kolei uwzględnia się z przelicznikiem, o którym mowa w art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej. Brak jednak przepisu pozwalającego na przeliczenie stażu pracy na kolei przy ustalaniu kapitału początkowego, a także prawa do tzw. emerytury powszechnej. Wobec tego, że do wyliczenia kapitału początkowego przyjmuje się staż ogólny, nie ma możliwości uwzględniania okresów pracy na kolei z przelicznikami. Tak więc wykładnia językowa przedstawionych przepisów nie budzi wątpliwości i sprzeciwia się stosowaniu tzw. preferencyjnych przeliczników, między innymi pracy kolejowej do ustalania kapitału początkowego. Ten kierunek wykładni jest powszechnie aprobowany w najnowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego (zob. wyrok z dnia 1 grudnia 2016 r., I UK 454/15, LEX nr 2188784), w którym wyjaśniono, że spornego przelicznika z art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej nie stosuje się przy ustalaniu prawa do emerytury powszechnej. W powołanym przykładzie Sąd Najwyższy wskazał, że umiejscowienie art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej wskazuje, iż przepis ten miał zastosowanie tylko do ustalania prawa do tej kategorii emerytur. Nadto przepis zamieszczony został w Rozdziale 2 Działu II

ustawy emerytalnej, poświęconym problematyce emerytur dla ubezpieczonych urodzonych przed dniem 1 stycznia 1949 r. Ubezpieczeni urodzeni po tej dacie nabywają prawo do emerytury na ogólnych zasadach, z wyjątkami określonymi w przepisach Rozdziału 3 Działu II ustawy (art. 46 i następne), odnoszącego się do niektórych ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., a przed dniem 1 stycznia 1969 r., jeżeli warunki do uzyskania emerytury na preferencyjnych zasadach spełnią najpóźniej do dnia 31 grudnia 2008 r. W stosunku do pozostałych ubezpieczonych prawo do emerytury nabywanej według uprzywilejowanych zasad zostało wygaszone (z wyjątkami określonymi w art. 50a i następnych oraz w art. 184 ustawy emerytalnej). Oznacza to, że dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 r., którzy nie spełnili przed dniem 1 stycznia 2009 r. warunków nabycia prawa do emerytury, nie jest już możliwe ustalanie okresu uprawniającego do emerytury przy zastosowaniu uprzywilejowanych zasad, w tym z uwzględnieniem preferencyjnego przelicznika okresu zatrudnienia na kolei przewidzianego w art. 43 ust. 2 ustawy emerytalnej.

Kompleksowe odkodowanie zaprezentowanej argumentacji w obrębie wypowiedzi Sądu Najwyższego oznaczają, że przesłanka przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania ma charakter pozorny. Sąd Najwyższy dokonał stosownych zabiegów interpretacyjnych i na tym polu nie pojawiają się nowe okoliczności, które zmuszałyby do ponownej wypowiedzi. Z tych przyczyn skarga kasacyjna nie może być przyjęta do rozpoznania (art. 398⁹ § 2 k.p.c.).

O kosztach procesu orzeczono w myśl art. 398²¹ w związku z art. 108 § 1 k.p.c.

as